

Latweefchu Uwisēs.

Ur augstas Gewefchanas = Kummissiones sinu un nowehleschannu.

Nr. 28. Zettortdeenâ tannî 13tâ Zuhli 1822.

No Kursemmes, peekta istschana.

Lai nu greeschamees pee augstas leetas, un Kursemmes uhdenus aistahjuschi, lai usneimam no Kursemmes eedsihwotajeem rummaht. Bet istseizohht zif un kahdi zilweki Kursemme dsihwo, tas mums leela atweeglinaschana buhtu un gohdigam lassitajam arri ne buhtu par skahdi, ja mahzetohs skaitlus labbi lassiht. — Ur trim skaitteem jeb zippereem tu jau mahfi lassiht, to effi mahziées Basnižâ, dseefmas usschirrohht. Tas irr labs grunts un labs eefahkums pee skaitlu sinaschanas. To tu sinu, ja kahdam skaitlam ohtrs par labbu rohfu blakkam stahw, tad irr desnits reises wairak ne kâ ja weens pats buhtu; ja diwi blakkam stahw, tad atkal desnits reises leelaks tohp; ja trihs, tad atkal desnits reises un tã ar weenu ween. — Tad nu diwi skaitli eefihmo desnitus, trihs skaitli simtenus, tschetri skaitli tuhstoschus. Tas lehti probtams, un gohdiġ lassitais to jau fenn deenahm sinajis dohma pee sewis, kam to bij waijaga scheid Uwisēs istseikt; bet lai ne leppojahs padauds agri. Ja nu peezi skaitli kohpã stahw kâ schè: 10,000, jeb feschi un wehl wairak, kâ arri gaddahs, par lihdsibu 100,000 jeb 1,000,000. — Kã to lassifi? — Ne sinu. — Tebbè. Bet ne isbihstees, gan isnemsees. — Tu sinu, tschetri skaitli irr tuhstoschi, peezi skaitli irr desnits reises wairak, prohti desnits tuhstoschi; feschi skaitli irr desnits reis desnits jeb simt tuhstoschi, un septini skaitli blakkam irr desnits reis simt tuhstoschi, ko Millionî fauz. — Bet kad tahda skaitlu rakstisa ana leela atweeglinaschana pee wiffas rehkinaschanas, to sapratiti lehti. — Wehs skaitam sawus gaddus no sawa mihla Pestitaja un Kunga Jesus Kristus peedsimschanas. Schis gads irr tas 1822trais, ar raksteem buhtu jaraksta: tas tuhstohs astionsimts diwidemits un ohtrais.

Zif wahrdu tẽ naw jaraksta, un ar tschetrachim skaitlu sihmeim ween, to paschu ihsumã israksta. — Es sinu, gohdigam lassitajam irr labba galwa, bet ta leeta jebfchu labbi probtama tatschu pa-raiba leekahs. Sinnams, draugs, tas ne warr zittadi buht, jo tapatt ka tu manim lehti warretu istseikt, kã arklis pee arschanas ja turra un es to labbi samannijis tatschu wehl ne mahzetu pateesi labbi art, bet rohkahm waijadsetu papreeksch pee balsies aprept, pirms pateesi labbi un kã waijaga bes pawaggahm artu — tã arri buhs pee schihs skaitlu lassischanas, un es tadehl ne apnikschu no Kursemmes eedsihwotaju skaitteem runnajoht, eefahkumã pee wisseem leelem skaitteem ar wahrdeem peerakstih klahht, kã to skaitlu buhs lassiht; bet luhdsams ne pahrlizzi paschus skaitlus, kã lustiga blusse, zittadi mans puhlinesch par wolti un tawa galwina pee skaitlu lassischanas nesinnataja bijusi paliks tutscha kã preekschlaikã. Tã pehz nu ja to skaitlu weenu paschu ne mahfi lassiht, tad palassi tohs wahrdu, kas blakkam klambarischõs stahw, un winnus islassijis, parangi atkal to skaitlu istseikt, ne luhkodams us teem peerakstiteem wahrdeem — tad lehti isnemsees. —

Kursemme taggad dsihwo Latweefchi, Wahzeefchi, Kreewi, Lihbeefchi, Pohli un — Schibdi un Tschiggani. Bet tahs diwi leelakas tautas irr Latweefchi un Wahzeefchi, un gan labbi buhtu, ja ikkats ta ohtra wallodu sinatu, bet sikti buhtu, ja kahds sawu tehwu zilti un wallodu apsinahdedams to tautu gribbetu atstahht, kurrã Deews winnu lizzis peedsimt. To pateesi, kas sawu tautu jeb sawu kahrtu apsinahde un par to kaunahs, tas pats irr sinahdejams zilweks. Zebkurrã tautã un kahrtã labbu un deewabihjigu zilweku gaddahs, un tã

arri fliftu zilweku un nebehdneeku, un wiffur, woi effi Latweectis jeb Wahzeets, ja gohdam dſihwoſt gohdu redſefi. — Bet lai paleek wiſſa muhſu mahziba pakkat, jo munns taggad no Kurſemmes eedſihwotaju ſkaiſla jarunna.

Par wiſſu Kurſemini, pehz tahs beidsamas dwehſelu ſkaiſſchanas taggad dſihwo 384,789 (laſſi: trihſſimts aſtondeſimts tſchetri tuhſtoſchi ſeptinſimts aſtondeſimts un dewini) zilweki no wihrifchku un ſeewiſchku fahrtas wiſſzaur kôhpâ. Ja ſcho leelu ſkaiſtlu ar tahin □juhdschim dalla (gohdigs laſſitais wehl atuninnehs, kad tas laſſams kwadrat-juhdſe, un kad ſtahw lihds ſemmes gabbalam, ſas juhdsje garſch un juhdsje plats), tad redſ, ka us ikkatru □juhdsi 813 zilweki mahjo, jeb us ikkatru □wersu gan drihs 17 zilweki. — Tas wehl newaid daudſums un daſchâs ſemmes ohtruteek tiſ daudſ, ir wairak lauſchu us □juhdsi mahjo. — Celſch wiſſeem Kurſemmes pilſſateem dſihwo 29,929 (laſſi: diwidefimts dewini tuhſtoſchi dewinſimts diwidefimts dewini) zilweki, wiſſi tee zitti dſihwo us ſemmi. Ja gohdigs laſſitais ſimatu ar rakſteem rehkinahnt un ja ar ſcho pilſſatneeku ſkaiſtlu to augſcham iſteiktu Kurſemmes eedſihwotaju ſkaiſtlu dallitu, tad redſetu, ka gandrihs 13 zilweki us ſemmi dſihwo pee weena paſcha pilſſatneeka. — Un tas irr labbi, jo tahdâs ſemmes, fur padaudſ lauſchu pilſſatôs mahjo, daudſreisahm bads un maiſes truhkums gad-dahs; bet muhſu ſemme irr lihdsinajama ar labbu druwu, fur daudſ maiſes dewigas wahr-pas, un tiſſkai ſchur un tur jaukas pulkites un ſemmenes ohgas pee grahwju kraſteem redſ. — Pehz ſwehtas Tizzibas wiſſi Kurſemmes eedſihwotaji irr kriſtigi laudis, un ne kriſtiti tee Schihdi ween, kurru 8,687 (laſſi: aſton tuhſtoſchi ſeſchſimts aſtondeſimts ſeptini) pee Kurſemmes peerakſtiti. Tee kriſtigi laudis pee tſchetrahm Baſnizahm turrâhs, prohti pee Lutteru un Kalwineru, pee Kreewu un Kattolu tizzibas. Ta Lutteru tizziba irr ta ſtipraka eelſch laudin Kurſemne, jo pee 28 zilwekeem kam Lutteriſka tizziba, weens patſ Kattols rehkinajams; pee 330 Luttereem, weens patſ Kreewos un pee 1032 (laſſi: weenu tuhſtoſtri trihdeſimts diwojeem) Luttereem weens patſ Kalwineris, ko arri Ne-

pormirtus ſauz. — Wiſſi Kriſtiti Kurſemne par Schihdeem 44 reiſes ſtipraki, jeb ihſti ſak-koht, pee 89 kriſtiteem zilwekeem 2 Schihdi Kurſemne rehkinajami. Augſchajâ Kurſemmes gallâ Latweeſchu tauta un Latweeſchu walloda pamaſitin iſſuhd, jo Miſlauzes Kirſpehlê un paſchâ Kurſemmes ſpizze gandrihs nekahdu Latweeſchu naw. Tee ſemneeki tur wiſſi woi Pohli, woi Kreewi, woi us puſſi Pohli un Kreewi; jo bes Saldateem 1094 (laſſi: weens tuhſtoſts dewindefimts tſchetri) Kreewi Kurſemne mahjo, un 4056 (laſſi: tſchetri tuhſtoſchi peezeſimts ſeſchi) Pohli. — Ta puſſe no Kurſemmes gruntes peederr pee Krohna meſcheem un Krohna Muſſchahm, bet us Muſſchneeku grunti ohtruteek tiſ daudſ lauſchu dſihwo, ne fâ us Krohna grunti, fur mahjas pulku rettakas un rohbeſchi daudſ leelaki. — Gohdigs laſſitais ſinnadams zif zilweku un no kahdahm tautahm Tehwu ſemne mahjo, labpraht gribbetu ſinnaht, zif tad ſchis leels lauſchu pulks ifgaddâ labbibas apehd, zif iſſeſh, zif no lauweem at-dabbu, zif atleekahs pehz iſdohſchanas? — Mehs no wiſſahm ſchahm leetahm turplikam itt ſkaidri mahzitim, bet lai preekſch laika jaw ſalihgſtam, jo eelſch tahdahm leelahm rehkinafchanahm ne buhs dohmahnt, kad wiſſ us puhreem un ſeekeem riſtigi eſſoht, labbi ja pee tuhſtoſcheem puhreem wairak jeb maſaf ne miſſamees. Jau waijag ar meeru buht ja tiſkai gan drihs to ihſtu taiſnibu iſdabbu un tadehl un arri pehz laſſiſchanas atweeglinafchanas mehs wiſſus ſkaiſtlus eelſch tuhſtoſcheem iſteikſim, jo us papihru ſkaiſtlôs baggati buhdami, ko kauleſimees pehz maſas mantas!

(Turplikam wairak.)

No Engures juhmallas, tanni
29tâ Zuhni.

Ne ilgi pehz Waſſaras Swehtkeem Behrtuls, Krohdſimeeks Engures LepſesKrohgâ, paprahwâ ſweijes laiwâ ar weenu lahdimu ſwoju us Rihgu brauze, puſſi un ſawu dehlu, 15 gaddu wezzu, panehmiſ lihds. Ne warredams prezzi ahtri pahrdohnt un ne gribbedams darbu pee mahjahm aiſtaweht, ſas atraida to puſſi par ſemmes zellu

us mahjam un patš paleef ar dehlu pee Nih-
ges. — Jau prezze pahdohta, jau labš zetta
wehjsch gaddahs un tas dohdahs atpakkal us
fawu widdu. — Bet pascha juhreas klaijumâ
brauzoht, leels wehjsch zeltahs un stipri wilni
to laiwu gluschi apmett. Te kaps atdarrijahs
juhreas dsittumôs! Bet labbi tam, kas eefsch
wissahm breefnahm us Deewu zerre un eefsch
bailehm prahntu ne pamett. Tee, sakampufchi
sehgelus un wirwas, paltraktus mettufchi
noht, rahpoht uslohjahs us apgahstas laiwes
dibbeni. Leela malkas laiwé ar diweem sinna-
meem laudim no pascha widdus tohs panahf,
un tee nelaimigi brehz un luhds, lai glahbj!
Schee tif atfanz: „wehl zitti nahf ar lanwehm,
gan tee glahbs.“ To fazzijufchi schihs zeetas
firdis dohdahs prohjam. Teem no nahwes
bailehm drebbedameem patš Deewos par dsihwi-
bas glahbejeem atfubta to gohdigu fainneeku
Skorra Zanni un Jehkaba brahus, Andreju
un Pehteri; schee labfiridigi jau no tahlenes
eeranga to nelaimi, gan ne usdrihft teescham
peelaist, bet zaur wilnu kalneem trihs reises
rinki apfahrt mesdami fakerr to jaunekli pee
drahnahm, peemett frohdsineekam weenu trelli-
nu un tâ abbus leela laiwé eewilufufchi tohs
dsihwus un wesselus mahjâs aiswedd. Schee
schehlfiridigi glahbeji pelmitu gohdu un flawu
atradde pee wiffas draudses, un pateesi, pree-
ziga alga teem no Deewa notifs. — Wehz
tahdu nebbelas laifu tas frohdsineeks fawu
laiwu arri atdabbuja ar wisseem rihkeem, ar
zitteem siwju trankeem un ir ar weenu lahdi,
fur tam septindesmits Sudraba un desmits
Rubbuli Banko-naudas bija glabbati eefschâ.
Gohdigi labbi Widssemes juhmalneeki tahs
leetas bij usnehmufchi un tam ar fristigu mih-
lestibu un taisnibu atdewe. *)

*) Mehs ne sinnam kas wairaf usteizamš; woi ta-
schehliga brablu glahbschana, woi ta gohdiga
taisniba pee atdohschanas tahs apgahstas lai-
wes ar to naidu un ar wiffahm leetahm.
To ween mehs sinnam, fa tahdi mihlestibas
un taisnibas darbi jo leeli un jo augsti ir par-
muhju wahju usteischanu, jo tee eefsch Deewu
darriti.

Teefas fluddinaschanas.

Wehz Kursemmes Basnijas-teefas spreedu-
ma, schè teef sinnamu darrihts, kad nahkofschâ
ruddeni, no 20tas September mehnescha dee-
nas lihds 3fchu Oktober mehnescha deenu schi
gadda Basnijas-teefa tays turreta. Zeligawas
Willi, tanni 20tâ Zuhni 1822.

(S. W.) A. Firkš, Kanzleris.
(Nr. 496.) Siktchrs Elevogt.

Us pawehleschanu tahs Keisaristigas
Majesteet, ta Patwaldineeka wiffu Kreewu
u. t. j. pr., no Sohdu-Muischas Pagasta-tee-
fas wiffi parrabudeweji ta Widdus-Mui-
schas islikta fainneeka Meilufchu Bajara,
par kurra mantu Konkurse zaur schihs deenas
spreedumu spreesta, schè teef faazinati, pee
faudeschanas fawas teefas eefsch 2 mehnescheem,
prohti lihds 17tu August mehnescha deenu schi
gadda, kas par to weenigu un islehdjannu ter-
minu irr nolikta, ar fawahm prassischanahm
un parahdischanahm, woi paschi, woi zaur
weetneeku, kâ irr wehlehts, scheid atnahft un
tad to Teefas spreedumu dabbuht dsirdeht. To
buhš wehrâ nemt! (2)

Ur Sohdu-Muischas Pagasta-teefas raksteem
un sehgeli islaists, tanni 17tâ Zuhni 1822.
(S. W.) Pehter Swirkal, preekschsehdetais.
(Nr. 79.) F. Heins, Pagasta-teefas srih-
weris.

Us pawehleschanu tahs Keisaristigas
Majesteet, ta Patwaldineeka wiffu Kreewu
u. t. j. pr., tohp no Dursuppes-Muischas Pa-
gasta-teefas wiffi tee, kam kahdas taisnas
prassischanas pee Dohbel fainneeku Zanni, kas
fawas mahjas atdewis, newarredams wairaf
par fainneeku tannis mahjâs buht, ar scho
Teefas fluddinaschanu un fasaukschannu tohp
azinati, lai wisswehlaki lihds 26to Zuhli
mehnescha deenu schi gadda, pee schihs Pa-
gasta-teefas teizahs, kas par to weenigu ter-
minu irr nolikts, ar fawahm prassischanahm
un parahdischanahm, woi paschi, woi zaur
weetneeku, kâ irr wehlehts, scheid atnahft un
Teefas spreedumu dsirdeht. To buhs wehrâ
nemt!

Ur Durſuppes-Muiſchas Pagafu-teefas ap-
 pakſchrafstu un ſehgeli iſlaifts tai 31mâ Diei
 1822. (1)

Kruhflu ſaimn. Jannis, Pagafu-wezzakais.
 K. Kûhç, Pagafu-teefas ſtrihweris.

Zittas fluddinaſchanas.

Preeſch kabdahm iſchetrahm neddelahm no
 Behrſes-Muiſchas (Bauffes Kirſpehl) pehz
 padarritas ſahdſibas, meita, Greete wahrda,
 aiſbehguſi. Eſchi meita 19 gabdu wezza, ſinukki
 auguſi, matti tumſchi bruhni, azzis pellakas,
 gihnis pa-bruhns, degguns widdiſchks. Pehz
 drehbehm wiinnai bija, ſtrihpains willanu
 ſwahrki un kattunes kamsoble farkanâ grunte
 ſallahm ſtrihpehm. Raſ par ſcho meitu taiſnu
 ſianu pee Behrſes-Muiſchas Polliſes dohd,
 peenahkamu patezibas naudu dabbuhs. (2)

Wiſſeem teem kaſ mannâ bohti pirkuſchi un
 manneem draugeem es ſchê darru ſinnamu, ka

es ſawas prezzes tanni bohti, ko ſauz: der
 wilde Mann (taſ meſcha wihrs) appakſch
 Etern Mathſ-funga nammu, tam beedram kaſ
 mammin libdſ ſchim bijis, un kam taſ wahrds
 F. W. Schneider, eſtmu atnehmis un C. H. Horn
 Kungam uſdewis. Es ſawu prezzu bohti wiſ-
 ſeem gohdinajameem pirzejeem warru uſteikt ar
 to apoſhliſchanu ka ahtri un gohdigi tapſ pa-
 klauſiti. Es diſiſchohs allaschim zaur mudribu
 un gohdibu ſawu pirzeju labpatikſchanu pelniht.
 Leepajâ, tanni 13tâ Zuhni 1822. (1)

Joh. Heinr. Grewé.

* * *

Tanni 8tâ Zuhni mehneſcha deenâ mahzihts
 putnu=ſuns no Leelas-Behrſes irr noflihdis.
 To ſunni ſauz Koro, wiſch irr balts ar dſel-
 teneem plekkeem un lehti wiinnu warr paſiht zaur
 to eekſch zikſas=ſpalwu eezirptu ſihmi M. Raſ
 to ſunni atwedd jeb peerahda fur wiſch irr,
 dabbu peezi Rubbulus Sudraba naudas. Leela-
 Behrſe, tanni 27tâ Zuhni 1822. (1)

Naudas, Labbibas un Prezzu tirus us plazzi. Rihgê tanni 8tâ Zuhli 1822.

	Sudraba nauda.			Sudraba nauda.	
	Rb.	Kp.		Rb.	Kp.
3 Rubbuli 77 Kap. Papihru naudas gelbeja	1	—	1 Pohds kannepu tappe maſſahts ar	1	—
5 — Papihru naudas	1	32	1 — linnu labbakas ſurtes — —	2	50
1 jauns Dahlreis	1	34	1 — ſiktaka ſurtes — —	2	10
1 Puhrs rudſu tappe maſſahts ar	1	35	1 — tabaka	—	80
1 — kweeſchu	2	25	1 — dſelſes	—	90
1 — meeſchu	—	90	1 — ſweeſta	2	—
1 — meeſchu=putrainu — —	1	80	1 muzza ſilku, preeſchu muzza — —	5	75
1 — auſu	—	75	1 — wiſſſchnu muzza — —	6	—
1 — kweeſchu=miſtu	3	50	1 — leddus=fahls	6	—
1 — bihdeletu rudſu=miſtu — —	2	—	1 — rupjas farkanaſ fahls — —	4	75
1 — rupju rudſu=miſtu — —	1	40	1 — rupjas baltaſ fahls — —	4	—
1 — ſirnu	1	60	1 — ſmaltaſ fahls	4	—
1 — linnu=ſchklas	4	—	50 Graſchi irr Warra jeb Papihres Rubbulus un Warra nauda ſiahw ar papihres naudu weenâ maſſa.		
1 — kannepu=ſchklas	2	—			

Den Druck genehmiget, von der Einführungskommission dazu beauftragt, der
 Staatsrath Necke.